

Overzicht van de les

Doelen	➤ Leerlingen leren formuleren aan de hand van personen. ➤ Leerlingen kunnen informatie uit een tekstbron verwerken. ➤ Leerlingen leren de Black Liberators beter kennen.
Activiteit	Leerlingen halen informatie uit de tekstbronnen van de Black Liberators en schrijven hierover een gedicht.
Beginsituatie	➤ Leerlingen zijn bezig met het onderwerp de Tweede Wereldoorlog en behandelen nu de bevrijding van Nederland. ➤ Leerlingen zijn bezig met het onderwerp vrijheid en focussen zich op hoe Nederland bevrijd is en door welke legers.
Tijdsduur	45 minuten (inclusief bespreken)
Voorbereiden	Zorg voor digitale <i>devices</i> in de klas of reserveer een computerlokaal.
Instructie	Wat: We gaan de tekstbronnen gebruiken om de informatie over Black Liberators te ontdekken. Hoe: Je schrijft een gedicht over hoe een Black Liberator zich voelde. Waarom: Om je te kunnen inleven in iemand uit het verleden en zijn/haar beslissingen beter te kunnen begrijpen.
Uitvoeren	1. Kies een persoon uit die je interessant lijkt. 2. Bestudeer de tekst over jouw persoon goed. 3. Vul het gedicht in volgens de instructie 'hoe maak ik een Ik-ben-gedicht'. 4. Bedenk wat je hebt geleerd van het schrijven van jouw gedicht.
Nabespreken	➤ Laat enkele leerlingen hun gedicht voordragen. ➤ Vraag aan leerlingen waarom ze voor een bepaald persoon hebben gekozen. ➤ Wat is het centrale thema van dit gedicht? ➤ Wat maakt het ene gedicht beter dan het andere gedicht?

Opdracht

Door het maken van de vorige opdrachten en het lezen van de teksten weet je nu waar het thema Black Liberators over gaat. Het gaat over het verhaal van mensen zoals jij en ik die de oorlog meemaakten en bezig waren te overleven. Hoe ze in contact kwamen met de oorlog verschilt per persoon. De één wordt ooggetuige van oorlogsgeweld, de ander feest samen met Amerikaanse soldaten of komt als (gekleurd) bevrijdingskind ter wereld. Het verhaal van de Tweede Wereldoorlog is groot en heeft op verschillende manieren invloed op het leven van gewone mensen.

Voor ons is het moeilijk om ons zomaar in te beelden hoe het leven toen was. Met behulp van de werkvorm 'Ik-ben-gedicht' wordt het toch mogelijk om het leven van een Black Liberator in die tijd onder woorden te brengen. Hiermee oefen je het formuleren van antwoorden en het verwerken van informatie uit tekstbronnen. Dit komt later van pas bij een toets of eindexamen.

Hoe maak je een Ik-ben-gedicht?

Ik ben...

Ik ben	(naam of functie met twee specifieke kenmerken)
Ik wil	(een wens, verlangen)
Ik ga	(wat ben je van plan, ga je doen?)
Ik zie	(een denkbeeldig beeld van...)
Ik zeg	(waar je in gelooft of wat je wilt zeggen)
Ik ben	(herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik ben	(herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)
Ik hoor	(een denkbeeldig geluid...)
Ik voel	(een gevoel over iets denkbeeldigs of iets concreets)
Ik probeer	(wat ben je van plan?)
Ik zal	(wat ga je doen om je plan uit te voeren?)
Ik ben	(herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

PWS-ideeën

In deze opdracht zijn verschillende personen aan bod gekomen. Personen kunnen ideale onderwerpen zijn voor een PWS. Zeker als je verschillende personen met elkaar gaat vergelijken of gaat achterhalen wat hun rol was bij een historische gebeurtenis. Zo kun je een PWS schrijven over verschillende personen die betrokken waren bij de burgerrechtenbeweging in Amerika, de verhoudingen tussen de grote drie in de Tweede Wereldoorlog en welke visies ze uitten bij de verschillende conferenties (o.a. conferentie van Jalta). Een andere aanpak kan zijn om de verschillen in standpunten tussen president Roosevelt en zijn vrouw Eleanor Roosevelt in kaart te brengen als het gaat om de strijd voor gelijke rechten van African Americans. Ook kun je onderzoeken wat de naoorlogse presidenten van Amerika gedaan hebben voor de positie van de African Americans. Tot slot kun je ook een vergelijkend onderzoek houden over minder bekende mensen, bijvoorbeeld een van de twaalf kinderen van zwarte bevrijders uit het digitale leesboek en hen dan vergelijken met andere bevrijdingskinderen of kinderen verwekt tijdens de bezetting.

Walter Francis White

Hij was een Afro-Amerikaanse burgerrechten-activist die zich inzette voor het beëindigen van rassenscheiding. Hij gaf leiding aan de NAACP (National Association for the Advancement of Colored People) van 1931 tot 1955, dus ook tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij zette zich in voor het realiseren van nieuwe wetten die een einde zouden maken aan segregatie en rassenscheiding in de VS en in het Amerikaanse leger.

Ik ben...

Ik ben (naam of functie met twee specifieke kenmerken)

Ik wil (een wens, verlangen)

Ik ga (wat ben je van plan, ga je doen?)

Ik zie (een denkbeeldig beeld van...)

Ik zeg (waar je in gelooft of wat je wilt zeggen)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik hoor (een denkbeeldig geluid...)

Ik voel (een gevoel over iets denkbeeldigs of iets concreets)

Ik probeer (wat ben je van plan?)

Ik zal (wat ga je doen om je plan uit te voeren?)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Asa Philip Randolph

Oprichter van de vakbond The Brotherhood of Sleeping Car Porters (BSCP) in 1925 voor African Americans. Als leider probeerde hij de werkomstandigheden van treinpersoneel van kleur te verbeteren. De treinmaatschappij Pullman zette vooral African Americans in. Ze werkten onder slechte omstandigheden. Gekleurd personeel hoefde in die tijd nu eenmaal minder loon betaald te krijgen en dat voor hen slechtere arbeidsomstandigheden golden was in die tijd normaal.

Door zijn successen als vakbondsleider kreeg hij steeds meer invloed binnen de Afro-Amerikaanse burgerrechtenbeweging. In 1941 organiseerde hij een protestmars naar Washington D.C. om te protesteren tegen discriminatie in de oorlogsindustrie en in het leger. Daarbij werd onder meer een wettelijk verbod geëist op lynchen en op volwaardige indiensttreding van Afro-Amerikanen in het Amerikaanse leger. Daaronder werd het actief meevechten tegen de vijand bedoeld. Zijn idee van vreedzame acties waren afkomstig van Gandhi, die zonder geweld een einde wilde maken aan de Britse overheersing in India. Omdat Roosevelt's wetgeving tegen discriminatie in het leger geen effect had, trok de protestmars in 1942 maar liefst 18.000 demonstranten aan. Uiteindelijk werd daarmee niet bereikt wat geëist werd en daarom zette Randolph zijn acties voort in 1947. Pas in 1948 maakte president Truman een officieel einde aan de segregatie in het Amerikaanse leger.

Ik ben...

Ik ben (naam of functie met twee specifieke kenmerken)

Ik wil (een wens, verlangen)

Ik ga (wat ben je van plan, ga je doen?)

Ik zie (een denkbeeldig beeld van...)

Ik zeg (waar je in gelooft of wat je wilt zeggen)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik hoor (een denkbeeldig geluid...)

Ik voel (een gevoel over iets denkbeeldigs of iets concreets)

Ik probeer (wat ben je van plan?)

Ik zal (wat ga je doen om je plan uit te voeren?)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Een gekleurde veteraan: Jefferson Wiggins, 1925-2013

Hij was als *first sergeant* in *unit* 960 van de QMSC in 1944 in Nederland aanwezig. Hij werkte in Margraten als grafdelver bij de aanleg van de Amerikaanse begraafplaats. Hij groeide op in een arm boerengezin op het platteland waar zijn vader land had gepacht van een rijke landeigenaar. Onderwijs genoot hij nauwelijks. De Ku Klux Klan maakte in de omgeving de dienst uit. Voor Jeff betekende het leger

een ontsnapping, niet alleen aan een armoedig leven zonder enig perspectief, maar vooral aan het racisme dat hij niet langer wenste te verdragen. Jeff Wiggins was zestien jaar toen hij in zijn woonplaats Dothan in Alabama werd geronseld voor het Amerikaanse leger.

Na zijn militaire training vertrok hij per trein naar New York om daar in te schepen op een troepenschip naar Europa. Tijdens de wachttijd voor vertrek hielp een vrijwilligster van de New York Public Library hem zijn lezen en schrijven verbeteren. Vanuit Normandië trok Wiggins met zijn eenheid van 260 man door België en arriveerde op 17 november 1944 in het net bevrijde Zuid-Limburg. Wat er hun opdracht zou zijn, wisten de soldaten niet. Ook wisten ze niet dat daar sinds september al gewerkt werd aan de aanleg van een grote Amerikaanse militaire begraafplaats. De ochtend na aankomst werden de mannen per truck naar Margraten gereden en afgezet op hooggelegen, uitgestrekte akkers. Het eerste wat hun opviel, was dat het er vreselijk stonk. Jeff: "We herkenden die stank, het was de geur van lijken."

In december 1944 vertrok zijn *unit* richting Bastogne en tijdens en na het Ardennenoffensief begroeven ze ook daar gesneuvelden. Niet lang na aankomst in Bastogne waren de witte officieren die aan zijn eenheid leiding gaven onvindbaar. Hij nam als *first sergeant* noodgedwongen de leiding over. Niet veel later was dat de reden dat hij benoemd werd tot tweede luitenant. Daarmee hoorde hij tot de eerste zwarte officieren in het Amerikaanse leger. Officier Wiggins keerde per schip terug naar de VS. Bij aankomst in New York werd hij op de kade welkom geheten en gefeliciteerd door zwarte kameraden. In de trein op weg naar zijn familie in het zuiden, moest Wiggins gedwongen plaatsnemen in het voor zwarten bestemde voorste deel in de trein. Dat was het gedeelte dat gelegen was onder de rook van de locomotief. Segregatie maakte geen uitzondering voor zijn officiersrang. Later bleek dat Duitse krijgsgevangenen in de VS destijds beter behandeld werden dan zwarte veteranen en betere plaatsen in het openbaar vervoer kregen.

Na de oorlog stopte Jeff alle gruwelijke gedachten aan zijn verblijf in Europa, Margraten en Bastogne ver weg. Hij kreeg met behulp van de GI-Bill de mogelijkheid om politieke wetenschappen te studeren aan de Tennessee State University. Na terugkeer in Alabama werkte hij voor de Veterans Administration en was hij actief in de burgerrechtenbeweging. Hij zette zich vooral in voor de strijd om stemrecht voor zwarte Amerikanen. Aan het einde van zijn leven was hij dolblij toen Obamacare in

2010 gerealiseerd werd, zodat alle Amerikanen inclusief de African Americans verzekerd waren van een betaalbare gezondheidsverzekering.

Ik ben...

Ik ben (naam of functie met twee specifieke kenmerken)

Ik wil (een wens, verlangen)

Ik ga (wat ben je van plan, ga je doen?)

Ik zie (een denkbeeldig beeld van...)

Ik zeg (waar je in gelooft of wat je wilt zeggen)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik hoor (een denkbeeldig geluid...)

Ik voel (een gevoel over iets denkbeeldigs of iets concreets)

Ik probeer (wat ben je van plan?)

Ik zal (wat ga je doen om je plan uit te voeren?)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Amerikaans militair kapitein Joseph James Shomon

Hij was *captain* bij de dienst gravenregistratie (611de Grave Registration Company) en kreeg als opdracht om in het net bevrijde Nederland een grote Amerikaanse begraafplaats aan te leggen. De locatie die daarvoor werd gevonden, was Margraten. De Amerikaanse legerleiding ging ervan uit dat er vele doden zouden vallen bij de opmars naar Berlijn, zoals bij de Ruhr en bij de oversteek van de Rijn. Geen enkele Amerikaanse gesneuvelde zou in Duitse bodem begraven worden. Dat was mede de aanleiding om een begraafplaats in Zuid-Limburg aan te leggen.

Na de oorlog beschreef Shomon zijn ervaringen in het boek *Kruizen in de wind*, waarin het volgende fragment verwees naar de honderden zwarte soldaten van de Quarter Master Service Company (QMCS) die daar als grafdelvers werkten: 'onze kleurlingencompagnie had uitsluitend aangename kerels. Ze kwamen hoofdzakelijk uit het zuiden en zij werkten hard als zij daartoe aangespoord werden. We kregen het werk tenminste gedaan en veel van dat werk was griezelijk (...) Ik zei hun dat zij geluk hadden dat zij niet de slachtoffers waren. (...) De negersoldaten waren voor allerlei soorten werk opgeleid. Zij haalden de lijken uit de vrachtwagens en aanhangers en legden ze netjes in rijen. Ze hielpen de sergeants van de geneeskundige dienst met het 'strippen'. Ze legden de lichamen in matrashoezen en brachten ze naar de graven. (...) Het was opmerkelijk om de kleurlingen en blanke soldaten zo zij aan zij te zien werken bij deze taak. Niet een keer was er een meningsverschil of voorval en de goede band werd nooit verbroken.'

Jeff Wiggins werkte onder leiding van kapitein Shomon en herinnert nog zijn toespraak van 17 november 1944 tot de grafdelvers: 'Weet dat jullie voor een van de meest afschuwelijke taken staan die er zijn. Ik benijd jullie niet. Maar medelijden heb ik ook niet, want iemand moet het doen. Zorg ervoor dat de graven exact 1,83 m diep en 1,83 lang en 76 cm breed zijn. Elk graf! Er zal niet altijd een geestelijke aanwezig zijn bij het begraven. Begraaf elke soldaat met respect, ook al zijn het er honderden per dag. Bedenk dat elke soldaat die jullie begraven een Amerikaan is. En dat het jullie broer of neef had kunnen zijn.'

Jaren later leest Wiggins het boek van Shomon en wat hij nu las stond op gespannen voet met zijn herinneringen. In die herinneringen had hij het idee dat hij en de andere African Americans door Shomon en de andere leidinggevende serieus genomen waren maar uit het lezen van de volgende zinnen van Shomon maakte hij op dat de African Americans werden neergezet als dommekrachten die alleen maar aan eten dachten: 'De jongens aten de hele dag door. Als het niet de gewone kost was, dan wel de knollen van het veld, appels, peren, zelfs rauwe aardappelen en kool. Het was onbelangrijk wat voor voedsel het was, als er maar voldoende van was. Zij hielden ervan om naar hun werk te marcheren en stapten 's ochtends trots met een krachtig een-twee marcherend door het dorp (..) en leken gretig om te beginnen.'

Ik ben...

Ik ben (naam of functie met twee specifieke kenmerken)

Ik wil (een wens, verlangen)

Ik ga (wat ben je van plan, ga je doen?)

Ik zie (een denkbeeldig beeld van...)

Ik zeg (waar je in gelooft of wat je wilt zeggen)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)

Ik hoor (een denkbeeldig geluid...)

Ik voel (een gevoel over iets denkbeeldigs of iets concreets)

Ik probeer (wat ben je van plan?)

Ik zal (wat ga je doen om je plan uit te voeren?)

Ik ben (herhaling of herformulering van regel 1, synoniem of vergelijking)
